

2010 | Håkan Regnér

Akademikers utlandserfarenheter och inkomster

**Akademikers utlandserfarenheter
och inkomster**

Håkan Regnér

Citera gärna ur skriften, men ange källa

© Håkan Regnér och Saco 2010
Grafisk form Pangea design

www.saco.se

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	6
2. Data.....	8
3. Metod, selektion och mätfel	14
4. Utlandserfarenhet och inkomster	16
5. Mer om resultaten	19
6. Arbetsmarknadssektor, kvinnor och män	21
7. Avslutande kommentarer	22
LITTERATUR	24
APPENDIX	25

Sammanfattning

Studien undersöker om det finns inkomstskillnader mellan examinerade akademiker som har varit bosatta utomlands och examinerade akademiker som inte har varit bosatta utomlands. Analyserna bygger på registerdata från Statistiska Centralbyrån och akademiker med utlandserfarenhet har identifierats genom året de anmält utflyttning från Sverige. Informationen om akademiker med utlandserfarenhet kommer från svenska register och bygger på att de har haft inkomster i Sverige år 2005. Det finns ingen information om vad de gjorde när de var utomlands, vilket betyder att indikatorn för utlandserfarenhet fångar upp all typ av internationell erfarenhet. I datamaterialet är det drygt 3 500 akademiker som har internationell erfarenhet och någon inkomst i Sverige år 2005.

Det är fler i gruppen med internationell erfarenhet som arbetar i en storstad och privat sektor jämfört med akademiker som inte har sådan erfarenhet. De med internationell erfarenhet har i större utsträckning gått längre utbildningar. Det är färre med lärarutbildning och fler med samhällvetenskaplig utbildning i gruppen med utlandserfarenhet. Föräldrarnas utbildningsbakgrund skiljer sig också åt. Akademiker med utlandserfarenhet har i större utsträckning högskoleutbildade föräldrar. Det är också fler i utlandsgruppen som har föräldrar som är födda utomlands.

Resultaten visar att examinerade akademiker med utlandserfarenhet har högre inkomster år 2005 än examinerade akademiker som saknar utlandserfarenhet. Det gäller även när man tar hänsyn till skillnader med avseende på kön, ålder, familjeförhållanden, arbetsort, arbetsmarknadssektor, erfarenhet av arbetslöshet, utbildningsinriktning, utbildningslängd, examensår, föräldrarnas utbildningsbakgrund och födelseland. Det beräknade inkomstgapet uppgår till cirka 2 procent, vilket motsvarar ungefär 7 000 kronor om året.

Det finns inga statistiskt säkerställda inkomstskillnader mellan kvinnor med utlandserfarenhet och kvinnor utan sådan erfarenhet eller mellan män med och utan internationell erfarenhet i offentlig sektor. Däremot finns det ett signifikant inkomstgap mellan män med utlandserfarenhet och utan erfarenhet i privat sektor. Inkomstgapet uppgår till cirka 2,5 procent, vilket motsvarar drygt 8 600 kronor om året. Sektorsskillnaderna behöver inte betyda att internationell erfarenhet inte har någon betydelse i offentlig sektor. Istället kan de bero på att det är lättare i privat sektor än i offentlig sektor att belöna olika typer av individuella egenskaper och erfarenheter.

De som bor kvar och verkar utomlands har tillgång till en bredare arbetsmarknad än de som inte har varit utomlands. Eftersom utbildningspremien i Sverige är låg i ett

internationellt perspektiv har akademiker som är kvar utomlands troligen också högre löner än akademiker på den svenska arbetsmarknaden. Detta betyder sannolikt att resultaten i den här studien ska ses som den lägre gränsen för de faktiska effekterna av internationell erfarenhet.

Internationella forskningsstudier visar att sannolikheten att bosätta sig utomlands senare i livet är högre för personer som har studerat utomlands än för personer som har studerat på hemmaplan. I ett makroekonomiskt perspektiv kan det vara ett problem om det medför att landet förlorar kunskap och kompetens som har betydelse för ekonomisk tillväxt. Det är inget problem om landet har ett inflöde av personer med liknande kompetens och kunskap från andra länder. Resultaten i den här studien pekar på en annan intressant mekanism, nämligen att personer som har varit bosatta utomlands tar med sig värdefull kunskap hem. Denna kunskap kan i sin tur ha betydelse för långsiktig ekonomisk tillväxt och välfärdsutveckling. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv kan det således vara lönsamt att uppmuntra personer att återvända hem efter några år av studier och arbete utomlands.

1. Inledning

Syftet med den här studien är att undersöka om det finns inkomstskillnader mellan examinerade akademiker som har bott utomlands och examinerade akademiker som inte har bott utomlands. Analyserna bygger på registerdata från Statistiska Centralbyrån där uppgifterna om personernas bosättning är hämtade från Skatteverket. Akademiker med utlandserfarenhet identifieras genom året de anmäler utflyttning från Sverige. Informationen om akademiker med utlandserfarenhet kommer från svenska register och bygger på att de har fått inkomster i Sverige år 2005. Det finns ingen information om vad de gjorde när de var utomlands, vilket betyder att indikatorn för utlandserfarenhet fångar upp all typ av internationell erfarenhet. Drygt 15 000 personer i datamaterialet har varit bosatta utomlands vid något tillfälle. Av dessa har 3 568 personer någon inkomst i Sverige år 2005.

Det finns flera motiv för att granska betydelsen av utlandserfarenhet. Ett är att det övergripande målet för EU:s 2020-strategi¹, efterföljaren till Lissabonstrategin, är att skapa ett väl fungerande "europeiskt kunskapsområde". Kunskap ses som motorn för långsiktig tillväxt och kommissionen betonar att utbildning, forskning, innovation samt kreativitet är EU:s viktigaste konkurrensmedel. Kommissionen anser att både grundläggande och högre utbildning måste förbättras, samt att insatserna för att förbättra kvaliteten på Europas universitet bör gå hand i hand med ökad rörlighet för studenter. För att öka mobiliteten vill man utveckla de befintliga utbildningsprogrammen, så att dessa i kombination med nationella initiativ kan ge möjlighet för alla ungdomar i Europa att förlägga någon del av sin utbildning till en annan medlemsstat. Ur ett samhällspolitiskt perspektiv är det således viktigt att analysera betydelsen av den internationella rörligheten.

Sedan Sverige år 1995 gick med i Europeiska unionen, EU, har ERASMUS-programmet varit tillgängligt för lärare och studenter som vill undervisa och studera i ett annat EU-land. Men den ökade datoriseringen och integrationen av världens ekonomier innebär att människor kan få internationell erfarenhet på många andra sätt än genom student- och lärarutbyten. Numera kan människor bo i ett land och arbeta i annat (så kallade superpendlare), de kan arbeta i företag som har verksamheten i ett land men kunderna i ett annat, och de kan arbeta i multinationella företag som ger tillgång till världsomspännande interna arbetsmarknader.² EU-samarbetet har medfört

---

¹ Se <http://ec.europa.eu/eu2020/>.

² Se Granqvist och Regnér (2007) för en diskussion om globaliseringens potentiella effekter för akademikernas arbetsmarknad. Se Braunerhjelm mfl (2009) för en omfattande beskrivning av globaliseringen och dess effekter för Sverige som helhet.

att den löpande verksamheten i den offentliga sektorn har internationaliserats samtidigt som det har skapat en internationell arbetsmarknad även för akademikerna i offentlig sektor. För den enskilde individen som står inför viktiga karriärbeslut kan det vara viktigt att känna till vilken betydelse som internationell erfarenhet har för karriärmöjligheterna.

Le Grand, Szulkin och Thålin (2005) visar att traditionella faktorer som utbildning och arbetslivserfarenhet förklarar mindre av variationen i löner i början på 2000-talet än de gjorde i början på 1990-talet. En potentiell förklaring till det kan vara den decentraliserade lönebildningen som gör att andra faktorer än de som är enkla att mäta kan få större genomslag i lönesättningen på lokal nivå. Granqvist och Regné (2008) finner visst stöd för den hypotesen. Deras resultat visar att faktorer som kan relateras till den lokala lönebildningen slår igenom signifikant på enskilda akademikers löner. Utlandserfarenhet kan vara en faktor som numera har relativt större betydelse för lönerna och som kan belönas inom ramen för den decentraliserade lönebildningen. Detta är ytterligare ett motiv för att undersöka betydelsen av utlandserfarenhet.

Det finns kartläggningar av omfattningen av utlandsstudier, men det verkar inte finnas några studier av hur vanligt det är att personer lämnar landet för arbete. Högskolverket (2007) visar att sedan 1997/98 har antalet personer som årligen studerar utomlands pendlat runt 27 000. Av dem som examinerades 2004/05 hade 13 procent studerat utomlands, men det är stora skillnader mellan examensgrupper. Nära hälften av examinerade arkitekter och nära en tredjedel av examinerade jurister och kandidater/magistrar med inriktning mot ekonomi har studerat utomlands. Under 5 procent bland examinerade lärare och sjuksköterskor hade studerat utomlands.³

Det verkar inte heller finnas några studier som har försökt beräkna löne- eller inkomsteffekter⁴ av utlandserfarenhet⁵. Däremot finns det studier som har analyserat sambandet mellan internationella studier och sannolikheten att bo utomlands senare i livet för holländska studenter (Oosterbeek och Webbink, 2009) och tyska studenter (Parey och Waldinger, 2008). Båda studierna finner att sannolikheten att bosätta sig

³ Högskolverket (1999) finner i en enkätstudie av 3 000 studenter som var utomlands perioden juli 1991-juni 1994 att de vanligaste skälen till utlandsstudier var att få möjlighet att utvecklas på ett personligt plan, att vidga den kulturella erfarenheten och intresse för landet i fråga.

⁴ Det finns en omfattande enkätstudie av ERASMUS studenternas erfarenheter från olika medlemsländer (Bracht mfl 2006). De frågar bland annat ERASMUS studenterna om de anser att de har högre inkomster än de som inte studerat utomlands. Av de som studerade 2000/01 anser 16 % av de tillfrågade att de fem år senare har högre inkomster än de som inte har studerat utomlands. Motsvarande siffror fem år efter studierna för de som studerade 1988/89 och 1994/95 var 25 % respektive 22 %.

⁵ Det finns många studier av sambandet mellan generell arbetslivserfarenhet och lön. Regné (2002) undersöker sambandet på svenska data.

utomlands är signifikant högre för personer som har studerat utomlands. Den här typen av effekter är också viktiga⁶, men i den här studien ligger fokus på inkomster.

Utlandserfarenhet kan ha såväl positiv som negativ påverkan på inkomster. Om personer investerar i ämnesspecifika kunskaper i det andra landet och kunskaperna höjer deras produktiva förmåga i hemlandet då kommer utlandserfarenheten ha en positiv effekt på inkomster.⁷ Om personer investerar i en utbildning som är användbar främst i det land som gav utbildningen kan investeringen ha liten eller ingen betydelse på inkomsterna i hemlandet. Lär de sig ytterligare ett språk och får erfarenhet av internationella arbetsmiljöer, samt att detta har betydelse på den inhemska arbetsmarknaden, kommer utlandsvistelsen ha positiv inverkan på inkomsterna trots att de inte har investerat i några ämnesspecifika kunskaper.

Om många akademiker som inte åker utomlands får likvärdig utlandserfarenhet genom exempelvis språkstudier i hemlandet eller kurser med utländska lärare, då kan utlandserfarenheten ha en svag effekt på inkomsterna. Detsamma gäller om arbetsgivaren värderar utlandserfarenheten lågt relativt andra egenskaper eller anser att endast företagsspecifik utlandserfarenhet är värdefull. Betydelsen kan också variera mellan verksamheter. I sådana som är helt inriktade på den inhemska marknaden har utlandserfarenheten troligen marginell betydelse, medan det omvända gäller i verksamheter som konkurrerar på den internationella marknaden.

Studien är upplagd enligt följande. Nästa avsnitt presenterar data och beskrivande statistik om urvalen som ingår i analyserna. Avsnitt 3 diskuterar några problem med att beräkna inkomstskillnader mellan personer som har utlandserfarenhet och personer som saknar erfarenhet. Avsnitt 4 presenterar resultaten och avsnitt 5 innehåller några enkla känslighetstest av resultaten. Avsnitt 6 presenterar resultat uppdelat på arbetsmarknadssektor, kvinnor och män. Avsnitt 7 innehåller några avslutande kommentarer.

2. Data

Studien bygger på registerdata som har tagits fram av Statistiska Centralbyrån (SCB) och omfattar alla nybörjare i högskolan åren 1995, 1996 och 1997 och alla personer som tog ut en examen från högskolan läsåren 1993/94 och 2000/01⁸. För båda grupperna finns det arbetsmarknadsrelaterad information från åren 1993, 1995, 1997, 1999, 2000

⁶ Ur ett makroekonomiskt perspektiv kan det betyda att utlandsstudier medför att det land där studenterna kommer ifrån tappar viktig kunskap och kompetens.

⁷ Utlandserfarenhet kan även påverka inträdet på arbetsmarknaden genom att dels öka chanserna att få en viss typ av arbete, dels minska tiden det tar att hitta ett arbete. Men det kan även förlänga söktiderna om de med utlandserfarenhet ställer högre krav (t.ex. högre lön) för att acceptera ett jobb.

⁸ Även om de utgör urvalsramen har 8,5 % ett examensår före år 1993 och 2,1 % ett examensår perioden 1995-1999.

samt 2002-2005. Det finns också information om bland annat antal barn, civilstånd, bostads- och arbetsort, samt data över individernas och deras föräldrars utbildningsbakgrund.⁹

Personer med utlandserfarenhet identifieras genom registrering av utflyttningsår. Utflyttningsår är det år en person avregistreras från folkbokföringen vid Skatteverket på grund av utvandring. På motsvarande sätt registreras inflyttningsår då personer anmäler att de permanent har flyttat tillbaka till Sverige. Enligt Skatteverkets informationsblad RSV 701 ska en person anmäla flytten utomlands senast en vecka före avresan om frånvaron kommer vara minst ett år. Men det finns inga straffavgifter eller regelbundna kontroller av bostadsort. Enligt handläggare på folkbokföringen gör de själva inga kontroller av var en person är registrerad utan utredningar om folkbokföringen måste initieras av tredje person.

Registrering av både utflyttning och inflyttning sker när personen själv meddelar folkbokföringen på Skatteverket, det vill säga registrering beror av personernas egna beslut. Personer dröjer sannolikt med sin utlandsregistrering, dels för att de kanske anser att ett år är kortvarigt, dels för att de kanske inte tycker att det har någon reell betydelse. Personer kan vara registrerade utomlands samtidigt som de har inkomster från svenska arbetsgivare. För gifta personer gäller till exempel att de måste vara registrerade där familjen bor även om de arbetar heltid i Sverige.

Totalt är det 15 941 personer i datamaterialet som har varit eller är registrerade utomlands. Av dessa är det 3 568 personer som finns i de svenska registren och har någon inkomst år 2005. Dessa personer utgör basurvalet för analyserna i den här studien.¹⁰ De jämförs med 104 369 personer som aldrig har varit registrerade utomlands. Personer lämnar landet för såväl arbete som studier, men det finns ingen allmän statistik över skälen till flytten.

Årsinkomster¹¹ är utfallsmåttet. Det är ett vanligt utfallsmått i synnerhet i studier av inkomstskillnader mellan personer med olika utbildningsbakgrund.¹² Årsinkomster är ett kombinerat mått av timlön, antal arbetade timmar per vecka och antal arbetsveckor under året. Fördelen med måttet är att det fångar in både arbetsutbudseffekter (hur många veckor och timmar en person väljer att arbeta) och produktivitetseffekter (approximerade med timlön). Nationalekonomer antar att

⁹ Holmlund (2009) och Holmlund och Regné (2009) innehåller mera information om datamaterialet.

¹⁰ Jag har använt även inregistreringen som indikator men resultaten med den indikatorn leder till samma slutsatser som dras i den här studien. I analyser som baseras på inregistrering tappar man personer som fortfarande är utlandsregistrerade och har inkomster från Sverige.

¹¹ Måttet är kontant bruttolön (enligt kontrolluppgift till Skatteverket från arbetsgivare i Sverige) som innehåller sådan ersättning som arbetsgivaren betalar arbetsgivaravgift för. Bidrag eller utbetalningar från socialförsäkringarna ingår inte. Se Statistiska centralbyrån (2005) för en exakt beskrivning.

¹² Se t.ex. Holmlund (2009), Holmlund, Liu och Nordström Skans (2008), Lindahl och Regné (2005) och Isacsson (2004).

timlönen fångar in hur produktiv en individ är, det vill säga ju högre timlön desto större arbetsförmåga har individen. Nackdelen med årsinkomster är att det kan vara svårt att avgöra vilken effekt som dominerar. Studier som har använt årsinkomster som utfallsmått har angripit problemet genom att lägga en inkomstrestriktion på de urval som analyseras. Tanken med inkomstrestriktionen är att identifiera ett urval av heltidsarbetande och därmed eliminera arbetsutbudseffekter. Kvar blir produktivitetseffekten.

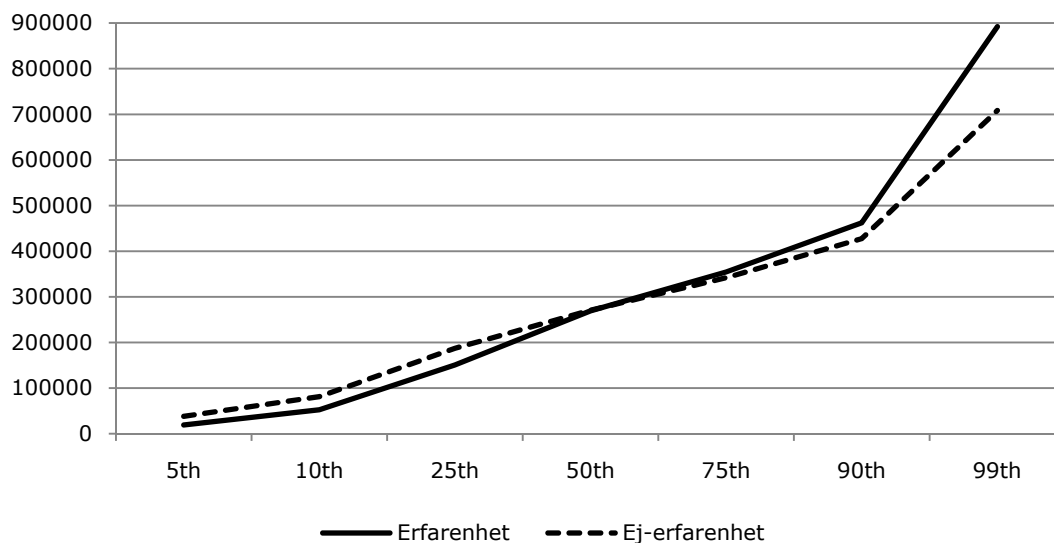
Det finns inga generella regler för storleken på inkomstrestriktionen. Utan timlön att jämföra med är det svårt att testa sig fram till rätt nivå på restriktionen. Antelius och Björklund (2000) är den enda studie jag känner till som har jämfört resultat med olika inkomstrestriktioner och timlöner. De drar slutsatsen att om analyser baseras på urval som har mer än 50 000 kronor i årsinkomster så blir resultaten ungefär desamma med årsinkomster som med timlöner.

Isacsson (2004) granskar urval som har mer än 60 000 i årsinkomster och Lindahl och Regnér (2005) analyserar personer som har mer än 100 000 i årsinkomster. Studierna använder delvis data från olika tidsperioder och korrigerar för att inkomsterna ökar över tiden. Men ingen av studierna använder data som sträcker sig längre än till mitten av 1990-talet.

Holmlund (2009) använder data som sträcker sig till år 2005. För att ytterligare ta hänsyn till inkomstökningar över tiden lägger hon en inkomstrestriktion på 200 000 kronor, vilket motsvarar drygt 16 000 i månaden. Eftersom den här studien har data från samma period är det naturligt att lägga samma restriktion på urvalen i den här studien. Det resulterar i ett urval av personer med utlandserfarenhet på 2 420 personer och en jämförelsegrupp på 75 698 personer. Eftersom personer med utlandserfarenhet kan ha längre sökperioder än andra (omställning från ett land till ett annat tar tid, för att de ställer högre lönekrav mm) kan det vara intressant att se vad resultaten blir även utan en restriktion. Därför presenterar jag resultat både med och utan en restriktion på 200 000 kronor.

Figur 1 visar fördelningen av inkomster för urvalet utan inkomstrestriktion. Enda kravet för det urvalet är att de ska ha haft någon inkomst under år 2005. Den horisontella axeln visar vilken del av inkomstfördelningen som avses. Längst till vänster eller vid den 5:e percentilen har 95 % av urvalet högre inkomster. Vid den 99:e percentilen har således 99 procent av urvalet lägre inkomster och en procent högre inkomster.

Figur 1. **Genomsnittliga inkomster i olika delar av fördelningen bland personer som har utlandserfarenhet och personer som inte har utlandserfarenhet**

Gruppen med utlandserfarenhet har lägre inkomster i den nedre delen av fördelningen. Vid den 50:e percentilen finns det inga signifikanta skillnader mellan grupperna. Däremot har gruppen med utlandserfarenhet högre inkomster än gruppen som saknar erfarenhet från och med den 75:e percentilen. Skillnaderna mellan grupperna är signifikant större vid den 99:e percentilen än vid den 90:e, det vill säga skillnader mellan grupperna tilltar högt upp i fördelningen. De två första kolumnerna i tabell 1 innehåller mer information om grupperna.

De relativt låga inkomsterna i botten av fördelningen och relativt höga i toppen av fördelningen för dem med utlandserfarenhet kan vara ett tecken på att det tar tid innan de etablerar sig på arbetsmarknaden (t.ex. accepterar inte första bästa jobb, tar ett med lägre inkomster i väntan på ett bättre) men när de väl etablerat sig når de i större utsträckning arbeten som leder till relativt höga inkomster. Det är möjligt att de har längre söktid för att de har högre lönekrav på de jobb som de så småningom accepterar. Detta bygger på tanken att skillnaderna i botten av fördelningen är temporära.

Men skillnaderna mellan grupperna kan vara permanenta. Om de är permanenta innebär det att personer med utlandserfarenhet i botten av fördelningen har låga inkomster för att de har investerat i kunskaper som inte har någon positiv inverkan på inkomster. Det kan till exempel gälla personer som har varit medföljande till någon som har arbetat eller studerat utomlands eller personer som lärt sig landspecifik kunskap som inte är gångbar i hemlandet. I toppen av fördelningen återfinns de som under utlandsperioden investerade i kunskap och kompetens som påverkar

karriärmöjligheterna i hemlandet. Inkomstfördelningen speglar helt enkelt heterogeniteten i gruppen som har varit utomlands.

Tabell 1 **Beskrivning av examinerade akademiker med respektive utan utlandserfarenhet**

Variabler	Inkomster år 2005 > 0		Inkomster år 2005 ≥ 200 000	
	Utland	Ej utland	Utland	Ej utland
Inkomster, 1000-tal	274,0 (184,8)	271,6 (155,8)	358,9 (161,9)	334,1 (133,7)
Ålder, 05	33,4 (6,5)	34,3 (7,2)	33,8 (6,7)	34,7 (7,4)
% kvinnor, 05	59,5	62,4	52,5	55,3
% gifta, 05	35,3	37,9	35,0	36,2
% skilda, 05	5,5	4,5	5,5	5,0
% barn 0-6 år, 05	29,4	36,1	23,4	26,9
% arbetar i stad, 05	68,2	56,6	69,6	58,2
% med akassa, 05	9,8	8,3	4,0	3,7
% i privat sektor, 05	45,2	38,0	54,0	43,8
% med två examina	15,6	16,9	15,6	17,3
<i>UTBILDNINGSLÄNGD 1:a examen, %</i>				
Tvåårig	10,0	13,9	10,5	14,2
Treårig	43,8	48,9	40,3	45,7
Fyraårig	41,9	33,9	44,8	36,5
Femårig	4,2	3,3	4,3	3,7
<i>UTBILDNINGSSINRIKTNING 1:a examen, %</i>				
1. Pedagogik, lärar- utbildning	14,1	22,8	12,9	19,4
2. Humaniora, konst	5,4	3,8	3,6	2,9
3. Samhälle, juridik, handel, adm.	26,5	19,8	27,8	21,0
4. Naturvetenskap, matematik, data	7,8	6,8	8,2	6,8
5. Teknik, tillverkning	22,8	21,5	26,8	26,0
6. Lantbruk, skog, djursjukvård	0,9	1,2	0,9	1,2
7. Hälsa, sjukvård, social omsorg	21,4	23,0	18,8	21,5
8. Tjänster	1,2	1,1	1,1	1,1
<i>FÖRÄDRARABAKGRUND</i>				
% mor utbildning saknas/okänd	6,7/7,1	2,3/6,4	7,4/7,7	2,4/7,0
% mor grundskola	18,1	26,2	18,6	26,1
% mor gymnasie	27,2	30,4	26,7	29,8
% mor högskola	40,2	34,1	39,2	34,2
% mor forskarutb.	0,6	0,4	0,5	0,4
% far utbildning saknas/okänd	12,4/8,9	6,3/8,8	13,1/9,4	6,6/9,4
% far grundskola	17,2	27,2	16,4	26,5
% far gymnasie	23,9	27,1	23,3	26,6
% far högskola	34,0	28,4	34,8	28,6
% far forskarutb.	3,6	2,3	3,1	2,3
Far född i Sverige	82,2	92,6	82,8	92,6
Mor född i Sverige	86,4	93,3	87,3	93,3
Antal personer	3 568	104 369	2 420	75 698

Anm. Inkomster är i 2007 års priser. Standardavvikelser är inom parentes. Stad avser Göteborg, Malmö och Stockholm.

Tabell 1 beskriver de urval som ingår i huvudanalyserna. De två första kolumnerna innehåller information om personer med någon inkomst.¹³ Detta är samma urval som ingår i figur 1. Kolumnerna tre och fyra innehåller information för personer som har inkomster på 200 000 kronor eller mer år 2005. Av de två första kolumnerna i tabell 1 framgår att personer med utlandserfarenhet har något högre inkomster än jämförelsegruppen som inte har varit utomlands. Standardavvikelsen inom parentes visar att även inkomstspridningen är större i utlandsgruppen. Det är färre kvinnor bland dem som varit utomlands, något färre som är gifta, något fler som är skilda och färre med småbarn. Däremot är det signifikant fler i gruppen med utlandserfarenhet som arbetar i en storstad och privat sektor.

Det finns vissa skillnader mellan akademiker med utlandserfarenhet och jämförelsegruppen även med avseende på utbildningsbakgrund.¹⁴ Andelarna med minst fyraåriga och minst femåriga utbildningar är större i utlandsgruppen än i jämförelsegruppen. Det är färre med lärarutbildning och fler med samhällvetenskaplig utbildning i gruppen med utlandserfarenhet. Föräldrarnas utbildningsbakgrund skiljer sig också åt. Bland dem med utlandserfarenhet har drygt 40 procent en högskoleutbildad mor och 34 procent en högskoleutbildad far. Motsvarande tal för jämförelsegruppen är 34 procent respektive 28 procent. Det är också signifikant fler i utlandsgruppen som har föräldrar som är födda utomlands. Om personer med utlandsfödda föräldrar spenderar en period i föräldrarnas hemland för att lära sig mer om sin bakgrund kanske de kommer hem utan kunskap som kan ha betydelse för karriärmöjligheter på arbetsmarknaden.

Skillnaderna mellan utlandsgruppen och jämförelsegruppen med årsinkomster på 200 000 eller mer år 2005 är desamma som för grupperna med några inkomster.¹⁵ Däremot är skillnaderna med avseende på vissa faktorer ännu större bland dem med högre årsinkomster. Inkomstskillnaderna är större och det är större andelar som arbetar i en storstad och i privat sektor. Det betyder att utlandsgruppen i större utsträckning söker sig till städerna och jobb i privat sektor än jämförelsegruppen.

Av personerna med utlandserfarenhet har 64 procent en registrerad utflyttning före år 2000. Andelen uppgår till 66 procent för urvalet med inkomster på 200 000 eller mer. Drygt 33 procent i gruppen utan inkomstrestriktion och 41 procent i gruppen

¹³ Tabell A1 visar logitskattningar för risken att ha inkomster som är lägre än 20 000. Bland annat är risken signifikant högre för kvinnor, personer med småbarn, personer med tvååriga och treåriga högskoleutbildningar, personer med humanistisk och naturvetenskaplig utbildningsbakgrund.

¹⁴ Centrala studiestödsnämnden (2005) granskar studenter med stora studielån och konstaterar att merparten har läst utomlands.

¹⁵ Tabell A2 i appendix visar logitskattningar av sambandet mellan individuella egenskaper och sannolikheten att tillhöra gruppen som har varit utomlands för dem som har minst 200 000 kronor i årsinkomst. Där framgår också vilka samband som är statistiskt säkerställda.

med minst 200 000 i årsinkomster har utlandsregistrering före år 1990. Eftersom registreringarna beror av individuella beslut ska de ses som indikationer på att in- och utflyttning har skett, snarare än att de har skett under ett specifikt år. Skattningarna som presenteras speglar betydelsen av utlandserfarenhet oavsett hur lång den har varit.

Fördelningen över tidpunkten för registrering av examen ser likadan ut för dem med respektive utan utlandserfarenhet.¹⁶ Av de med utlandserfarenhet registrerar 78 procent sin examen under perioden 1990-2002. Bland de som saknar utlandserfarenhet uppgår andelen under samma period till 83 procent. Ungefär 2 procent i båda urvalen registrerar examen före år 1990. Eftersom individen själv ansöker om examen är även denna tidsregistrering behäftad med mätfel. Om examen inte är avgörande för möjligheterna att få jobb och det tydligt framgår av andra dokument hur många kurser och poäng individen har tagit finns det inga formella skäl att registrera en examen. Därför finns det troligen en grupp som registrerar sin examen först efter något år på arbetsmarknaden.

3. Metod, selektion och mätfel

Analyserna i den här studien bygger på inkomstekvationer där inkomsterna beror av individernas utlandserfarenhet och andra individuella bakgrundsfaktorer. Ekvationen gör det möjligt att beräkna inkomstskillnaderna mellan personer med utlandserfarenhet och jämförelsegruppen samtidigt som hänsyn tas till skillnader i andra bakgrundsfaktorer (t.ex. utbildning, kön, föräldrabakgrund) som kan påverka inkomstskillnaderna mellan grupperna.

Ett vanligt problem med den här typen av analyser är att det kan finnas andra skillnader än de som går att observera i datamaterialet, som i sin tur påverkar inkomstskillnaderna mellan grupperna i någon riktning. Detta brukar betecknas selektionsproblem och det förekommer på olika sätt i alla studier som analyserar löneskillnader på individnivå. I fallet med utlandserfarenhet kan den potentiella selektionen vara neutral, positiv eller negativ. Neutral selektion betyder att de övriga faktorerna som ingår i analyserna fångar upp även andra skillnader mellan grupperna och tar bort det eventuella selektionsproblemet. I det fallet kommer de beräknade inkomstskillnaderna vara rimliga beräkningar av betydelsen av internationell erfarenhet.

---

¹⁶ I båda grupperna har ungefär 92 % registrerat sin examen före år 2005.

Positiv selektion innebär att utlandsgruppen har icke-observerbara egenskaper som gör dem mera produktiva än personer i jämförelsegruppen, även utan den internationella erfarenheten. De kan till exempel vara skickliga på att lösa problem under stress eller vara snabbare än andra på att skriva bra och förstaeliga rapporter. Förutsatt att dessa förmågor inte fångas upp av till exempel utbildningsbakgrund och föräldrabakgrund kommer det vara dessa egenskaper som ligger bakom skillnaderna snarare än den internationella erfarenheten.

Negativ selektion betyder att personer med utlandserfarenhet har någon icke-observerbar egenskap som har en negativ inverkan på deras inkomster. Har de till exempel investerat i kunskap som inte är relevant för den svenska arbetsmarknaden eller endast är gångbar i det land de bodde i kommer det vara dessa faktorer som driver resultaten. Om gruppen är negativt selekterad bygger analyserna på en svag grupp av personer med utlandserfarenhet, vilket i sin tur leder till en underskattning av den internationella erfarenhetens betydelse för inkomsterna.

En annan faktor som kan påverka resultaten är att personer i jämförelsegruppen har fått motsvarande internationella erfarenhet på annat sätt än att formellt flytta utomlands. De kan till exempel ha skaffat sig liknande erfarenheter genom internationella studier på hemmaplan, språkstudier eller genom internationella kontakter och samarbeten i sina anställningar. Dessutom finns det sannolikt en grupp som studerar och arbetar utomlands som inte avregistrerar sig från registren. Sammantaget betyder detta att det finns personer i jämförelsegruppen som har utlandserfarenhet och istället borde vara i analysgruppen. Problemet introducerar ett mätfel i analysvariabeln och leder till att analyserna underskattar den internationella erfarenhetens betydelse för inkomsterna.

På förhand och utan särskilda metoder att jämföra med är det svårt att avgöra om det finns ett selektionsproblem, samt hur det kan påverka resultaten. Även om man skulle kunna justera för problemen är det inte självklart att de korrigerade resultaten avviker signifikant från de resultat som inte korrigerar för eventuella selektionsproblem och mätfel. Det är till och med fullt möjligt att beräkningarna faktiskt fångar in den effekt som man är ute efter.

En annan viktig aspekt på selektionen av personer med utlandserfarenhet är att personer som bor kvar utomlands har tillgång till en större arbetsmarknad (flera länder) än personer som inte har bott utomlands. Eftersom utbildningspremien i Sverige är låg i ett internationellt perspektiv (t.ex. Harman mfl 2001; Trostel mfl, 2002) har de troligen också högre löner än akademiker på den svenska arbetsmarknaden. I de perspektiven har sannolikt akademiker som bor kvar utomlands högre inkomster än

akademiker som har återvänt hem. Det innebär troligen att analyser baserade på de som har återvänt hem underskattar den faktiska betydelsen av internationell erfarenhet.

4. Utlandserfarenhet och inkomster

Tabell 3 visar beräknade inkomstskillnader år 2005 mellan examinerade akademiker med utlandserfarenhet jämfört med examinerade akademiker som inte har någon utlandserfarenhet. Det som visas är den skattade koefficienten från inkomstekvation samt standardfelet. Koefficienten visar ungefär den procentuella inkomstskillnaden mellan grupperna, t.ex. värdet 0,055 visar att personer med utlandserfarenhet har ungefär 5,5 procent högre inkomster än personer som inte har utlandserfarenhet. Tabellen presenterar skattningar från 5 olika modeller för att undersöka vilken betydelse som skillnader i andra bakgrundsfaktorer har på det skattade inkomstgapet mellan grupperna. Tabellen innehåller även skattningar för fem olika urval av individer som ger viss information om hur känsliga resultaten är för förändringar i sammansättningen av urvalen.

Första raden i tabell 3 visar de beräknade inkomstskillnaderna mellan grupperna när alla personer ingår i analyserna, det vill säga även de med mycket låga inkomster. Detta urval är detsamma som ingår i figur 1 och de två första kolumnerna i tabell 1. Kolumnerna 1-5 visar hur stort inkomstgapet är i modeller som tar hänsyn till olika bakgrundsfaktorer. Modell 1 som innehåller endast information om utlandserfarenhet visar att personer med utlandserfarenhet har nästan 10 % lägre lön än de som inte har varit utomlands. Övriga modeller ger en statistisk säkerställd inkomstskillnad på drygt 13 procent.

Om det är stora skillnader mellan utlandsgruppen och jämförelsegruppen med avseende på val av arbetstid och sannolikheten att acceptera ett arbete kan resultaten som presenteras på första raden bero av skillnader i arbetsutbudsbeslut. Det är också möjligt att utlandsgruppen består av många olika typer av individer medan jämförelsegruppen är mera jämnt fördelad. Figur 1 indikerar till exempel att utlandsgruppen har relativt låga¹⁷ och höga inkomster, medan jämförelsegruppens inkomster är jämnare fördelade. De med utlandserfarenhet kan också vara mer mobila eftersom de har flyttat tidigare och därför kanske mera benägna att hoppa mellan olika arbeten. Ett vanligt sätt att ta bort påverkan från den här typen av beslut är att

¹⁷ Resultaten i tabell A1 i appendix visar att risken att ha låga inkomster är signifikant högre för personer med utlandserfarenhet.

analysera grupper som är etablerade på arbetsmarknaden. När årsinkomster är utfallsmåttet skapas en sådan grupp genom att lägga på en inkomstrestriktion.

Tabell 3 **Beräknade inkomstskillnader mellan examinerade personer som har och personer som inte har utlandserfarenhet, år 2005**

URVAL	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5
1. Inkomster 05 > 0	- 0,096 (0,015)*	- 0,124 (0,014)*	- 0,135 (0,014)*	- 0,133 (0,013)*	-0,130 (0,014)*
2. Inkomster 05 ≥ 200 000	0,055 (0,006)*	0,026 (0,005)*	0,017 (0,005)*	0,016 (0,005)*	0,016 (0,005)*
3. Inkomster 05, 04 ≥ 200 000	0,066 (0,007)*	0,038 (0,006)*	0,027 (0,006)*	0,026 (0,005)*	0,024 (0,005)*
4. Inkomster 05 > 200 000 och utl. erfarenhet före 2000	0,040 (0,007)*	0,021 (0,006)*	0,014 (0,006)*	0,014 (0,005)*	0,014 (0,006)*
5. Inkomster 05 > 200 000, erfarenhet före 2000 samt 1:a examen före 2000	0,043 (0,010)*	0,023 (0,008)*	0,015 (0,008)*	0,014 (0,008)	0,013 (0,008)
KONTROLL-VARIABLER	Inga	Kvinna, ålder, antal barn i olika åldrar, civilstånd, storstad, arbetsmarknadssektor, arbetslöshet	2+ utbildningslängd och inriktning, två examina	3+ examensår	4+ föräldrarnas utbildning och födelseland

Anm. Standardfel är inom parantes. Urval 3 består av 1 893 individer med utlandserfarenhet och 65 078 individer utan erfarenhet. Urval 4 består av 1 727 individer med erfarenhet och 75 698 som saknar erfarenhet. Urval 5 består av 997 mer erfarenhet och 42 426 som utan erfarenhet. * anger statistiskt säkerställt på minst 5 % nivån

Raderna 2-5 innehåller skattningar för fyra olika urval med 200 000 eller mer i årsinkomster.¹⁸ Resultaten på rad två i kolumn 1 (modell 1) visar att personer med utlandserfarenhet har 5,5 procent högre inkomster än jämförelsegruppen, vilket motsvarar ungefär 19 000 kronor om året. Modell 2 visar att lönegapet uppgår till 2,6 procent när man tar hänsyn till kön, ålder, barn, civilstånd, arbetsort, arbetsmarknadssektor och arbetslöshet. Det vill säga hälften av inkomstskillnaderna mellan personer med och utan utlandserfarenhet beror av skillnader i andra observerbara egenskaper.

Inkomstgapet faller ytterligare när modellerna tar hänsyn även till individernas och föräldrarnas utbildningsbakgrund samt föräldrarnas födelseland. Modellerna 3-5

¹⁸ Tabell A3 i appendix innehåller de skattade koefficienterna för övriga variabler i inkomstekvationerna för urval 2.

ger samma resultat och pekar på ett statistiskt säkerställt inkomstgap på drygt 1,5 procent eller cirka 5 000 kronor om året.¹⁹

Resultaten på rad 2 tyder på att de med utlandserfarenhet får högre inkomster när de väl har etablerat sig på arbetsmarknaden.²⁰ För att ytterligare granska den hypotesen beräknar jag inkomstskillnaderna även för ett urval som har haft inkomster på 200 000 eller mer även år 2004. Antalet observationer för personer med utlandserfarenhet faller till 1 893, vilket kan betyda att urvalet är något mer selekterat än de andra urvalen. Beräkningarna för den gruppen presenteras på rad 3 och de är genomgående större än för urval 2. Inkomstgapet uppgår till 2,4 procent (modell 5), vilket motsvarar drygt 8 000 kronor om året. Det stärker slutsatsen att personer med internationell erfarenhet får högre inkomster när de väl har etablerat sig på arbetsmarknaden.

Raderna 4 och 5 i tabell 3 innehåller resultat för ytterligare två urval. Urval 4 består av 1 727 personer och urval 5 av 997 personer med utlandserfarenhet. Nackdelen är att urvalen minskar, vilket leder till att precisionen i beräkningarna minskar. Men tanken är att granska om riktningen på resultaten står sig när man ställer krav på tidpunkten för utlandsbosättningen och examen. Båda urvalen har inkomster på 200 000 kronor eller mer samt utlandserfarenhet från perioder före år 2000. Skillnaden är att urval 5 också har tagit sin första examen före år 2000.²¹

Resultaten för urvalen på raderna 4 och 5 går i samma riktning som de på raderna 2 och 3. Nivån är något lägre, men det är troligen en konsekvens av urvalskonstruktionen. Skattningarna av modellerna 4 och 5 är visserligen inte statistiskt säkerställda, men det beror på att standardfelen är högre.

Sammantaget tyder resultaten för akademiker som är etablerade på arbetsmarknaden att inkomsterna är högre för akademiker med internationell erfarenhet jämfört med personer som inte har sådan erfarenhet. Beräkningarna för urvalen 2 och 3 är de som är att föredra och de pekar på ett inkomstgap omkring 2 procent. Om de som bor kvar utomlands har större inkomstmöjligheter än de som har återvänt hem är denna beräkning en underskattning av den verkliga betydelsen av internationell erfarenhet på den svenska arbetsmarknaden.

¹⁹ Det är svårt att bedöma storleken på skattningarna. Men en jämförelse kan vara betydelsen av rörlighet inom landet och den verkar höja årsinkomsterna med mellan 10 000 och 20 000 om året (Eliasson mfl 2007).

²⁰ Det finns information om tagna poäng för yngre personer. Inkomstgapet är signifikant större när även personer utan examen ingår i analyserna. Skattningen av modell 5 (inklusive antal poäng som kontrollvariabel) för urval 2 ger ett inkomstgap på 2,8 % (t-värde 6,6).

²¹ Tidsmätten är behäftade med mätfel, t.ex. en del individer väljer att registrera examen (även utlandsregistrering) långt efter att händelsen har inträffat. Det är ytterligare ett skäl till varför resultaten med tidsrestriktion ska tolkas med viss försiktighet.

5. Mer om resultaten

Personerna har skaffat sig internationell erfarenhet antingen genom arbete i utlandet eller genom studier. Om studenter är mindre benägna att avregistrera sig hos folkbokföringen när de flyttar utomlands än personer som arbetar i ett annat land speglar resultaten i föregående avsnitt främst den potentiella vinsten av utländsk yrkeserfarenhet.²² Om studenter är lika benägna att avregistrera sig fångar resultaten upp ett genomsnitt av utländsk yrkes- och studieerfarenhet. Det är svårt att beräkna betydelsen av yrkes- och studieerfarenhet separat med de data som ligger till grund för den här studien. Men ett test kan vara att granska inkomstgapet separat för gruppen som lämnar landet efter examen och gruppen som lämnar landet före examen. Eftersom den första gruppen lämnar landet efter avslutad utbildning består den troligen av personer som lämnar för ett arbete utomlands. I den andra gruppen finns det troligen relativt fler som har studerat utomlands²³ och avslutar utbildningen i Sverige.

Av de som har minst 200 000 kronor i årsinkomster år 2005 har 30 procent flyttat utomlands efter examen medan 62 procent har utflyttningsår före examensår. Övriga personer har samma utflyttningsår som examensår. Jag beräknar inkomstgapet endast för de två första grupperna.

För att beräkna inkomstgapet använder jag modell 3 som tar hänsyn till ålder, kön, familjeförhållanden, om man arbetar i storstad, arbetsmarknadssektor, utbildningslängd och utbildningsinriktning. Samtliga analyser bygger på urval 2, det vill säga personer som har 200 000 eller mer i årsinkomster. Beräkningarna visar att personer med utlandserfarenhet (och utflyttningsår före examen) inte har signifikant högre inkomster än personer som inte har bott utomlands.²⁴ Däremot är inkomsterna år 2005 signifikant högre för personer som flyttar utomlands efter examen (utflyttningsår efter examensår) jämfört med personer som inte har varit bosatta utomlands. Inkomstgapet uppgår till 4,1 procent²⁵, vilket är mycket högre än de 1,7 procent som rapporteras på rad två i tabell 3. Skillnaderna i skattningar mellan grupperna indikerar att det i genomsnitt är internationell erfarenhet (t.ex. fördjupade ämnesstudier, internationell arbetslivserfarenhet) som en person har skaffat sig efter examen som har betydelse på den inhemska arbetsmarknaden, inte erfarenhet som införskaffas före examen.

²² Studenter som avregistrerar sig i samband med att de börjar arbeta utomlands hamnar också i den gruppen.

²³ En del har sannolikt flyttat utomlands med föräldrarna och läst de lägre nivåerna i andra länder och den högre utbildningen i Sverige.

²⁴ Skattningen uppgår till 0,6 % med ett t-värde=1,00.

²⁵ t-värde=4,72

Ytterligare en aspekt på resultaten är att de kan drivas av en särskild kohort av examinerade personer. Exempelvis var det färre som studerade utomlands före det svenska EU-medlemskapet än efter. Medlemskapet har också medfört ökade internationella kontakter på olika nivåer i den offentliga sektorn. Samtidigt har den ökade globaliseringen medfört att arbetsmarknaden i många länder har integrerats. Det kan innebära att utlandserfarenhet är vanligare i början på 2000-talet än i början på 1990-talet. För yngre examensgrupper kan det betyda att utlandserfarenhet inte bidrar till karriärmöjligheterna i lika stor utsträckning som den har gjort för äldre examensgrupper. Ett ökat utbud av personer med viss egenskap tenderar att pressa avkastningen av den egenskapen. Ett sätt att testa det är att jämföra utlandserfarenhetens betydelse för olika examensgrupper.

För att granska hur utlandserfarenheten slår för olika kohorter har jag delat in urvalet av personer som har mer än 200 000 i årsinkomster i tre examensgrupper. Den första gruppen har tagit examen år 1993 eller tidigare, den andra mellan åren 1994-2000 och den tredje gruppen år 2001 eller senare. För personer som har utlandserfarenhet medför restriktionen på examensår samtidigt att tidpunkterna för utlandsregistrering varierar mellan grupperna. I genomsnitt gäller att ju äldre examen desto äldre (och längre är) utlandserfarenheten. Varje grupp med utlandserfarenhet jämförs med personer utan utlandserfarenhet som har tagit ut examen vid samma tidpunkt. Modell och urval är samma som i föregående analys.

För samtliga examensgrupper gäller att inkomsterna är signifikant högre för personer som har internationell erfarenhet än för personer som inte har sådan erfarenhet. För personer med en examen före år 1994 uppgår inkomstgapet till 3,0 procent, medan det för de andra grupperna uppgår till 1,7 respektive 1,4 procent.²⁶ Skillnaderna mellan examensgrupper kan bero på att erfarenhet som har införskaffats på 1980- och 1990-talen är relativt mera värd än utlandserfarenhet från 2000-talet. Men det är också möjligt att resultaten speglar karriärutvecklingen för personer med utlandserfarenhet. De kommer in på arbetsmarknaden med något högre inkomster och inkomsterna ökar relativt mer över yrkeskarriären än inkomsterna för personer som saknar utlandserfarenhet.

---

²⁶ t-värdena är 2,2 för skattningen baserat på dem med examen år 1993 eller tidigare, 1,9 för gruppen med examen åren 1994-2000 och 2,6 för dem med examen år 2001 och senare.

6. Arbetsmarknadssektor, kvinnor och män

Betydelsen av utlandserfarenhet kan variera mellan olika sektorer. I offentlig sektor finns det troligen fler arbeten och arbetsställen som är inriktade mot den inhemska marknaden än vad det finns i privat sektor. I privat sektor är det möjligt att akademiker med utlandserfarenhet sorteras in i företag som är internationellt konkurrensutsatta eller verkar i flera länder och som kanske erbjuder bättre karriärmöjligheter än privata företag som verkar på en mer skyddad inhemsk marknad. Å andra sidan har EU-samarbetet inneburit att många myndigheter numera regelbundet har kontakter och samarbetar med personer från andra länder. Om akademiker i den offentliga sektorn som deltar mycket i EU-arbetet har högre lön än de som inte gör det, och rekryteras från gruppen som har bott utomlands, kommer internationell erfarenhet slå igenom på inkomsterna även i offentlig sektor.

Tabell 4 visar beräknade inkomstskillnader mellan akademiker med utlandserfarenhet och akademiker utan erfarenhet i offentlig och privat sektor. Resultaten bygger på personer som har 200 000 kronor eller mer i årsinkomster (urval 2). Resultaten visar att det finns ett inkomstgap mellan personer med respektive utan utlandserfarenhet i både offentlig och privat sektor (modell 2). Men skillnaderna mellan grupperna i offentlig sektor förklaras av att de har gjort olika utbildningsval. Däremot finns det ett signifikant inkomstgap i privat sektor även när hänsyn tas till bland annat utbildningsbakgrund (modell 5). I privat sektor har personer med utlandserfarenhet 2,7 procent högre inkomster år 2005 än jämförelsegruppen, vilket motsvarar drygt 9 000 kronor om året. Det verkar således som att internationell erfarenhet leder till jobb som erbjuder högre inkomster, i privat sektor.

Tabell 4 **Beräknade inkomstskillnader mellan examinerade akademiker med respektive utan utlandserfarenhet i olika sektorer, år 2005**

OFFENTLIG SEKTOR					
Restriktion	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5
Inkomster 05 ≥ 200 000	0,015 (0,007)*	0,014 (0,006)*	0,004 (0,006)	-0,0008 (0,006)	-0,001 (0,006)
PRIVAT SEKTOR					
Inkomster 05 ≥ 200 000	0,046 (0,007)*	0,035 (0,008)*	0,027 (0,008)*	0,027 (0,008)*	0,027 (0,007)*

Anm. analyserna omfattar 33 307 utan utlandserfarenhet (1 307 med utlandserfarenhet) i privat sektor och 42 391 (1 113 med utlandserfarenhet) i offentlig sektor.

Resultaten uppdelade på män och kvinnor visar att kvinnor och män med internationell erfarenhet har högre inkomster än kvinnor och män som saknar utlandserfarenhet (tabell 5). Men en jämförelse mellan modell 1 och modell 5 visar att inkomstskillnaderna mellan kvinnor med respektive utan utlandserfarenhet förklaras helt av skillnader i andra individuella bakgrundsfaktorer. Det gäller inte för män. Där kvarstår en statistiskt säkerställd inkomstskillnad på 2,6 procent även när hänsyn tas till skillnader i andra individuella bakgrundsfaktorer.

Tabell 5 **Beräknade inkomstskillnader mellan examinerade kvinnor och män som har utlandserfarenhet och kvinnor och män som saknar erfarenhet, år 2005**

KVINNOR					
Restriktion	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5
Inkomster 05 ≥ 200 000	0,040 (0,007)*	0,016 (0,006)*	0,006 (0,006)	0,006 (0,006)	0,005 (0,006)
MÄN					
Inkomster 05 ≥ 200 000	0,061 (0,009)*	0,036 (0,008)*	0,027 (0,008)*	0,026 (0,007)*	0,026 (0,008)*
<i>Anm. analyserna omfattar 43 120 kvinnor utan utlandserfarenhet (1 270 med utlands-erfarenhet) och 34 998 män utan utlandserfarenhet (1 150 med utlandserfarenhet).</i>					

Skattningar inom sektorer för kvinnor och män visar att det finns ett positivt samband mellan utlandserfarenhet och inkomster i privat sektor för både kvinnor och män (baserat på modell 5). Men sambandet är statistiskt säkerställt endast för män och inkomstgapet uppgår till 3,7 procent.²⁷ Däremot slår utlandserfarenhet inte igenom signifikant på inkomster i offentlig sektor varken för kvinnor eller för män.

7. Avslutande kommentarer

Resultaten i den här studien visar att examinerade akademiker med utlandserfarenhet har signifikant högre inkomster än examinerade akademiker som saknar utlandserfarenhet. Inkomstskillnaderna uppgår till ungefär 2 procent år 2005, vilket beräknat på ett genomsnitt av inkomsterna motsvarar ungefär 7 000 kronor om året. Inkomstskillnaderna är statistiskt säkerställda för män i privat sektor men inte för kvinnor. De är inte statistiskt säkerställda varken för kvinnor eller för män i offentlig sektor. Skillnaderna kan bero på att internationell erfarenhet har betydelse främst i

²⁷ t-värde=3,7.

privat sektor. Samtidigt kanske det också är enklare för arbetsgivarna i privat sektor att belöna olika typer av erfarenheter än det är för arbetsgivare i offentlig sektor.

Studien ska ses som ett första försök att kvantifiera betydelsen av utlandserfarenhet. Analyserna bygger på ett relativt litet urval av akademiker som har varit bosatta utomlands. Men resultaten är statistiskt säkerställda och olika typer av känslighetsanalyser ger resultat som pekar mot ett positivt samband mellan utlandserfarenhet och inkomster. Det verkar således som att det är lönsamt för den enskilde individen att arbeta och studera utomlands.

Beslutet att bosätta sig utomlands innebär att gruppen med internationell erfarenhet skiljer sig från gruppen som har valt att stanna i landet. Om utlandsgruppen har egenskaper som vi inte kan se i datamaterialet som i sin tur ger dem högre inkomster (även utan utlandserfarenhet) då kan det vara dessa egenskaper som ligger bakom inkomstgapet snarare än utlandserfarenheten. Om dessa skillnader däremot fångas upp av de bakgrundsfaktorer som ingår i analyserna då speglar inkomstgapet betydelsen av utlandserfarenhet.

Beslutet att flytta hem innebär att akademiker med utlandserfarenhet skiljer sig från den större gruppen som har valt att stanna kvar utomlands. Med svenska registerdata går det inte att ta reda på hur det går på den internationella arbetsmarknaden för akademiker som fortfarande är kvar utomlands. Eftersom de bor och verkar i ett annat land har de tillgång till en bredare arbetsmarknad än de som inte har varit utomlands. Eftersom utbildningspremien i Sverige är låg i ett internationellt perspektiv har akademiker som är kvar utomlands troligen högre löner än akademiker på den svenska arbetsmarknaden. Detta betyder sannolikt att de resultat som har presenterats i den här studien ska ses som en undre gräns för de faktiska effekterna av internationell erfarenhet för akademiker.

LITTERATUR

- Antelius, J och Björklund, A. (2000)**, "How reliable are register data for studies of the return to schooling? An examination of Swedish data", *Scandinavian Journal of Educational Research*, Vol. 44, s 341-355.
- Bracht, O., Engel, C., Janson, K., Over, A., Schomburg, H., and Teichler, U. (2006)**, "The Professional value of ERASMUS mobility". Contract NO. 2004-3297, European Commission-DG Education and Culture.
- Braunerhjelm, P., von Greiff C. och Svaleryd, H. (2009)** "Utvecklingskraft och omställningsförmåga. En globaliserad svensk ekonomi", Globaliseringsrådets kanslis slutrapport, Utbildningsdepartementet: Stockholm.
- Eliasson, K., Westerlund, O. och Åström, J. (2007)**, "Flyttning och pendling i Sverige". Bilaga 3 till Långtidsutredningen 2008, SOU 2007:35
- le Grand, C., Szulkin, R. och Thålin M., (2005)**, "Education and inequality in Sweden". A literature review. I Asplund A. och Barth, E, (red). Education and wage inequality in Europe. A literature review. Taloustieto Oy: Helsingfors.
- Granqvist, L. och Regnér, H. (2007)**, "Globaliseringen och akademikernas arbetsmarknad", Saco-rapport, Saco:Stockholm.
- Granqvist, L. och Regnér, H. (2008)**, "Decentralized wage formation in Sweden". *British Journal of Industrial Relations*, 46(3), sid. 500–520.
- Harmon, C., Walker, I. och Westergård-Nielsen, N. (red) (2001)**. "Education and earnings in Europe. A cross country analysis of the returns to education", Cheltenham, UK and Northampton , MA, USA: Edward Elgar.
- Holmlund, B. Liu Q och Nordström Skans O. (2008)**, "Mind the gap? Estimating the effects of postponing higher education" *Oxford Economic Papers* vol. 60, nr 4, s 683-710.
- Holmlund, L. och Regnér, H. (2009)**, "Earnings differences between transfer and non-transfer students". In Linda Holmlund Essays on Child Care and Higher education, PhD thesis. Nr 783, Umeå University.
- Holmlund, L. (2009)**, "The effect of college quality on earnings. Evidence from Sweden". I Linda Holmlund Essays on Child Care and Higher education, PhD thesis. Nr 783, Umeå University.
- Lindahl, L. and Regnér, H. (2005)**. "College choice and subsequent earnings". Results using Swedish sibling data. *Scandinavian Journal of Economics*, 107, no 3: 437-457.
- CSN (2005)**, "Studioskuld över 1 miljon kronor. Hur är det möjligt och vad får det för konsekvenser?" CSN: Stockholm.
- Högskoleverket (1999)**, "Utlandsstudier - till vilken nytta?" En utvärdering av effekter av utlandsstudier, Rapport 2007:9 R, Högskoleverket: Stockholm.
- Högskoleverket (2007)**, "Studentmobilitet – högskolestuderandes internationella rörlighet", Rapport 2007:9 R, Högskoleverket: Stockholm.
- Isacsson, G. (2004)**, "Estimating the economic return to educational levels using data on twins", *Journal of Applied Econometrics*, 19(1), sid 99-119.
- Oosterbeek, H. och Webbink, D. (2009)**, "Does studying abroad induce a brain drain?", under utgivning i *Economica*.
- Statistiska Centralbyrån (2005)**, "En longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning" (LOUISE) 1990-2002. Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik 2005:01, Statistiska Centralbyrån: Örebro.
- Parey, M. och Waldinger, F. (2008)**, "Studying abroad and the effect on international labor market mobility: Evidence from the Introduction of ERASMUS", IZA DP No. 3430.
- Trostel, P., Walker, I. och Wolley, P. (2002)**. "Estimates of the economic return to schooling for 28 countries", *Labour Economics* 9 (1),

APPENDIX

Tabell A1 **Logitskattningar av sambandet mellan individuella egenskaper och sannolikheten att ha låga inkomster**

INKOMSTER < 10000 sek			
Parameter	Estimate	Prob-value	Odds-kvot
Intercept	-4,0396	<,0001	
ute_HEL	0,6803	<,0001	1,975
AGE05	-0,0227	<,0001	0,978
WOM05	0,4641	<,0001	1,591
MARR05	-0,1645	0,0018	0,848
CHILD105	0,9489	<,0001	2,583
CHILD205	-0,4262	<,0001	0,653
CHILD305	-0,2158	0,1727	0,806
CHILD405	0,6143	<,0001	1,848
city05jo	0,1297	0,0069	1,139
AKASS05	1,0341	<,0001	2,813
PRIVAT05	-0,9812	<,0001	0,375
TVA_EX	-0,2881	<,0001	0,750
TWAR1	0,4392	<,0001	1,551
TREAR1	0,3814	<,0001	1,464
FEMAR1	-0,8226	<,0001	0,439
TEACH	-0,2383	0,0028	0,788
HUM	0,8567	<,0001	2,355
NATVET	0,3529	0,0006	1,423
TEKNIK	-0,1294	0,1817	0,879
SLU	0,5342	0,0084	1,706
SJUKVARD	0,0661	0,4057	1,068
TJANSTE	-0,3924	0,1442	0,675
UTBMORMI	0,0762	0,6388	1,079
UTBMOR0	-0,0878	0,4966	0,916
UTBMOR12	-0,0472	0,4533	0,954
UTBMOR56	0,00416	0,9451	1,004
UTBMOR7	-0,1975	0,6400	0,821
UTBFARMI	0,2035	0,0651	1,226
UTBFAR0	0,1067	0,3110	1,113
UTBFAR12	-0,0559	0,3817	0,946
UTBFAR56	0,0468	0,4690	1,048
UTBFAR7	-0,0250	0,8846	0,975
FARSV1	-0,0171	0,8519	0,983
MORSV1	-0,0965	0,3068	0,908
Antal individer	107937		
Likelihood Ratio	1529,74 (DF=34)		

Anm. Prob-value anger sannolikheten att estimatet är signifikant på en viss nivå. Ett högt värde betyder att det inte finns något starkt samband medan ett lågt värde betyder att det finns ett starkt samband. Signifikant på 5-% snivån motsvarar ett p-värde < 0,050. Odds-kvot>1 betyder att variabeln ökar risken att ha låga inkomster. Ute_hel är 1 om utlandserfarenhet och 0 annars.

Tabell A2 **Logitskattningar av sambandet mellan individuella egenskaper och sannolikheten att tillhöra gruppen som har utlandserfarenhet för dem som har inkomster $\geq$ 200000 SEK**

	Estimate	Prob-value	Odds-kvot
Intercept	-1,6493	<,0001	
AGE05	-0,0355	<,0001	0,965
WOM05	-0,0461	0,3208	0,955
MARR05	0,1660	0,0015	1,181
DIV05	0,3867	0,0001	1,472
CHILD105	-0,1498	0,0061	0,861
CHILD205	0,0319	0,6346	1,032
CHILD305	0,0738	0,5320	1,077
CHILD405	-0,0658	0,4581	0,936
city05jo	0,3039	<,0001	1,355
AKASS05	0,0336	0,7520	1,034
PRIVAT05	0,2977	<,0001	1,347
TVA_EX	-0,0598	0,3164	0,942
TWAR1	-0,2190	0,0068	0,803
TREAR1	-0,1607	0,0015	0,852
FEMAR1	-0,0211	0,8567	0,979
TEACH	-0,3308	<,0001	0,718
HUM	0,0290	0,8086	1,029
NATVET	-0,0447	0,5927	0,956
TEKNIK	-0,2519	<,0001	0,777
SLU	-0,3555	0,1125	0,701
SJUKVARD	-0,0800	0,2840	0,923
TJANSTE	0,00988	0,9611	0,990
UTBMORMI	1,2583	<,0001	3,519
UTBMOR0	0,3656	0,0002	1,441
UTBMOR12	-0,0928	0,1466	0,911
UTBMOR56	0,0781	0,1568	1,081
UTBMOR7	-0,1350	0,6558	0,874
UTBFARMI	0,7625	<,0001	2,144
UTBFAR0	0,2435	0,0069	1,276
UTBFAR12	-0,2135	0,0016	0,808
UTBFAR56	0,2409	<,0001	1,272
UTBFAR7	0,2365	0,0715	1,267
FARSV1	-0,6941	<,0001	0,500
MORSV1	-0,3313	<,0001	0,718
Likelihood Ratio	959,45 (DF=34)		
Antal individer	780118		

Tabell A3 **Skattade koefficienter och standardfel för samtliga variabler i fem olika inkomstekvationer för urvalet med inkomster $\geq$ 200 000 år 2005**

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5
Intercept	12,673 (0,001)	11,824 (0,023)	11,735 (0,022)	12,267 (0,023)	12,221 (0,024)
ute_HEL	0,055 (0,005)	0,026 (0,005)	0,017 (0,005)	0,016 (0,005)	0,016 (0,005)
WOM05		-0,128 (0,002)	-0,106 (0,002)	-0,110 (0,002)	-0,110 (0,002)
AGE05		0,041 (0,001)	0,046 (0,001)	0,030 (0,001)	0,031 (0,001)
AGE052		-0,0004 (0,00001)	-0,0005 (0,00001)	-0,0003 (0,00001)	-0,0003 (0,00001)
CHILD105		-0,065 (0,002)	-0,059 (0,002)	-0,078 (0,002)	-0,079 (0,002)
CHILD205		-0,010 (0,002)	-0,005 (0,003)	-0,010 (0,002)	-0,010 (0,002)
CHILD305		-0,039 (0,004)	-0,032 (0,004)	-0,006 (0,004)	-0,006 (0,004)
CHILD405		-0,038 (0,003)	-0,036 (0,003)	-0,021 (0,003)	-0,020 (0,003)
MARR05		0,027 (0,002)	0,024 (0,002)	0,020 (0,002)	0,019 (0,002)
DIV05		0,021 (0,004)	0,023 (0,004)	0,030 (0,004)	0,029 (0,004)
Privat05		0,155 (0,003)	0,157 (0,003)	0,156 (0,003)	0,156 (0,003)
Kommun05		-0,064 (0,003)	-0,008 (0,003)	-0,004 (0,003)	-0,003 (0,003)
Annat05		-0,019 (0,005)	0,036 (0,005)	0,038 (0,005)	0,038 (0,005)
Akass05		-0,213 (0,005)	-0,210 (0,004)	-0,193 (0,004)	-0,193 (0,005)
city05jo		0,060 (0002)	0,055 (0,002)	0,049 (0,002)	0,048 (0,002)
TEACH			-0,149 (0,003)	-0,151 (0,003)	-0,150 (0,003)
HUM			-0,121 (0,005)	-0,118 (0,003)	-0,119 (0,005)
TEKNIK			-0,004 (0,003)	-0,003 (0,002)	-0,003 (0,002)
NATVET			-0,052 (0,004)	-0,051 (0,004)	-0,051 (0,004)
SLU			-0,124 (0,008)	-0,125 (0,008)	-0,124 (0,008)
SJUKVARD			-0,071 (0,003)	-0,069 (0,003)	-0,069 (0,003)
TJANSTE			-0,027 (0,008)	-0,024 (0,008)	-0,024 (0,008)
TWAR1			-0,076 (0,003)	-0,140 (0,003)	-0,140 (0,003)
TREAR1			-0,059 (0,002)	-0,062 (0,002)	-0,059 (0,002)
FEMAR1			0,234 (0,005)	0,229 (0,005)	0,225 (0,005)
TVA_EX			0,034 (0,002)	0,017 (0,003)	0,017 (0,005)
EX90-93				-0,002 (0,006)	-0,002 (0,006)
EX94-96				-0,032 (0,006)	-0,032 (0,006)
EX97-99				-0,140 (0,006)	-0,137 (0,006)
EX00-03				-0,172 (0,006)	-0,169 (0,006)
EX04-				-0,246 (0,007)	-0,244 (0,007)

FARSV1	0,0009
	(0,003)
MORSV1	0,001
	(0,003)
UTBFARMI	-0,003
	(0,004)
UTBFAR0	-0,002
	(0,004)
UTBFAR34	0,008
	(0,002)
UTBFAR56	0,013
	(0,002)
UTBFAR7	0,020
	(0,006)
UTBMORMI	0,006
	(0,006)
UTBMOR0	0,007
	(0,004)
UTBMOR34	0,008
	(0,002)
UTBMOR56	0,013
	(0,002)
UTBMOR7	0,029
	(0,012)
Adj R2	0,001
	0,279
	0,349
	0,381
	0,382

Anm. standardfel inom parantes. ute_HEL är dummyvariabeln för utlandserfarenhet. Analyserna omfattar 78 118 individer. Samhällsvetenskap, juridik, handel och administration är jämförelsegruppen för utbildningsinriktning och fyrfåriga utbildningar för utbildningslängd.

Tabell A4 **Sambandet mellan individuella bakgrundsfaktorer och inkomster år 2005 för personer som har respektive saknar utlandserfarenhet**

Variabler	UTLANDSERFARENHET			EJ UTLANDSERFARENHET		
	Skattning	S.e	t-värde	Skattning	S,e	t-värde
Intercept	12,086	0,170	71.09	12,225	0,025	498,86
WOM05	-0,128	0,012	-10.52	-0,109	0,002	-58,52
AGE05	0,044	0,008	5.37	0,030	0,001	25,68
AGE052	0,000	0,000	-4.87	0,000	0,000	-22,43
CHILD105	-0,068	0,015	-4.55	-0,079	0,002	-37,73
CHILD205	-0,011	0,018	-0.57	-0,010	0,003	-4,06
CHILD305	0,000	0,031	-0.01	-0,006	0,004	-1,51
CHILD405	-0,027	0,023	-1.20	-0,020	0,003	-6,05
MARR05	0,016	0,013	1.22	0,019	0,002	9,59
DIV05	0,003	0,026	0.12	0,030	0,004	7,35
PRIVAT05	0,224	0,017	13.28	0,154	0,003	60,21
KOMMUN05	0,050	0,022	2.27	-0,005	0,003	-1,50
ANNAT05	0,043	0,033	1.29	0,038	0,005	7,51
AKASS05	-0,219	0,028	-7.92	-0,191	0,004	-44,28
city05jo	0,036	0,012	2.99	0,048	0,002	28,33
TEACH	-0,174	0,023	-7.72	-0,149	0,003	-47,76
HUM	-0,119	0,031	-3.81	-0,119	0,005	-23,03
TEKNIK	-0,046	0,015	-3.00	-0,001	0,003	-0,59
NATVET	-0,070	0,022	-3.25	-0,050	0,004	-13,84
SLU	-0,254	0,058	-4.35	-0,121	0,008	-15,64
SJUKVARD	-0,108	0,022	-4.94	-0,067	0,003	-21,59

TJANSTE	-0,118	0,053	-2.24	-0,021	0,008	-2,68
TWAR1	-0,141	0,022	-6.45	-0,136	0,003	-43,74
TREAR1	-0,058	0,014	-4.24	-0,060	0,002	-28,76
FEMAR1	0,241	0,031	7.90	0,224	0,005	46,19
TVA_EX	0,003	0,016	0.17	0,017	0,002	7,23
DUM_EX2	-0,087	0,050	-1.73	0,000	0,006	-0,04
DUM_EX3	-0,166	0,049	-3.37	-0,029	0,006	-4,67
DUM_EX4	-0,268	0,050	-5.39	-0,134	0,006	-21,22
DUM_EX5	-0,309	0,049	-6.27	-0,166	0,006	-26,71
DUM_EX6	-0,375	0,053	-7.11	-0,241	0,007	-34,94
FARSV1	0,009	0,016	0.56	0,000	0,003	0,12
MORSV1	-0,011	0,018	-0.63	0,002	0,003	0,44
UTBFARMI	0,025	0,023	1.12	-0,003	0,004	-0,79
UTBFAR0	0,049	0,025	2.00	-0,003	0,004	-0,91
UTBFAR34	0,046	0,018	2.62	0,007	0,002	2,97
UTBFAR56	0,043	0,018	2.42	0,013	0,002	5,30
UTBFAR7	-0,001	0,035	-0.03	0,021	0,006	3,63
UTBMORMI	-0,018	0,026	-0.68	0,008	0,006	1,48
UTBMOR0	-0,006	0,026	-0.23	0,007	0,004	1,69
UTBMOR34	-0,010	0,017	-0.58	0,008	0,002	3,54
UTBMOR56	0,019	0,017	1.14	0,013	0,002	5,40
UTBMOR7	-0,174	0,078	-2.23	0,035	0,013	2,76
R2-adj	0,350			0,380		
Antal individ	2420			75698		

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, är den samlande organisationen för Sveriges akademiker. Vi är en partipolitiskt obunden facklig centralorganisation. Sacos 23 självständiga förbund företräder yrkes- och examensgrupper från hela arbetsmarknaden, inklusive egenföretagare. Något som förenar våra medlemsförbund är akademisk utbildning, kunskap, kompetens och yrkesstolthet. Totalt är över 600 000 akademiker medlemmar. Som företrädare för Sveriges akademiker är det självklart för Saco att ständigt påverka kunskapsnivån i Sverige. Utbildning och forskning som ger kunskap är en investering för såväl samhället som individen och är en av de viktigaste faktorerna för tillväxt och utveckling av ett samhälle.

Saco, Box 2206, 10315 Stockholm
tel vx: 08-6134800, www.saco.se